

Josep Maria Arnavat és el més prolífic i actiu de tots els poetes reusencs de la post-guerra. Ara la publicació d'un nou llibre, "D'un Nadal a l'altre", el fa de nou notícia i això es l'excusa de fer-li unes preguntes que puguin servir per ajudar a la comprensió de la seva obra. Seguim una conversa trencada i feta per preguntes, respostes, rememoracions i comentaris sobre les lletres, Reus i la seva gent. Remeno la biblioteca del seu despatx i trobo els llibres del Carner de l'exili en primera edició i amb dedicatòria i també dedicades les obres de Riba i de l'Esclaians, i els llibres comprats a dos rals i avui impossible de trobar, les del primer Espriu o les del Foix menyspreat de vint anys enrera. Josep Maria Arnavat contesta segur i incisiu, sempre amb un regust sarcàstic i amb espetec irònic, mentre xarupa cafè i fuma tabac negre del país.

CONVERSA AMB J. M. ARNAVAT

Pere Anguera

—Quan va començar a escriure?
 —No me'n recordo, ja fa tants anys!
 —El primer text a quin impuls obeïa?
 —El perquè encara no el sé avui. Només puc dir que, posat a escriure, he intentant fer-ho al millor possible, vull dir sense debilitats sentimentals, d'una manera greu i seriosa, de la mateixa manera que, obligat a viure en un món que no he pogut entendre mai, he tingut cura de fer-ho sense concessions inútils. En poques paraules, amb una actitud normal. I que consti que no és gaire fàcil, ni massa còmode.

Josep Maria Arnavat pertany a la generació esmolada per la guerra; ell mateix diu en un poema que espera que les seves suades i les seves pors i les dels seus companys no hagin estat inútils. Arnavat va viure la guerra i ella el va colpir. Ara bé: influeix la guerra i les seves conseqüències en l'actitud i en l'obra del poeta? Ell és l'únic que pot respondre.

—Vull creure que no hi ha ningú a qui un trasbals de dimensions com la nostra guerra, deixi indiferent. Si fos així pitjor per ell.

—Per què en un moment com aquell en què escriure en català era si més no un suïcidi literari, hi publica i és del 46 el seu primer llibre "Gamma"?

—Em penso que no cal dir-ho.
 —Ha fet alguna cosa en castellà?
 —Vaig escriure "Postales urbanas de Reus" a la revista "URBS" i alguna altra cosa de tipus al·legòric, signat. D'altres sense signar, perquè es tractava de feina de redacció.

—Vostè és fonamentalment un poeta.
 —Tornem-hi! Ja he dit que no sé què sóc.

—Ha cultivat la narració?
 —Tinc unes narracions escrites, sobre diversos temes, la majoria molt pròxims al meu poble. El títol global és "Petita crònica", algunes de les quals va publicar, gentilment el setmanari "Reus" ja fa uns quants anys, junt amb algun article del "Llibre dels mals averanys".

He fet altres coses que, ara com ara, s'estan quietes al calaix. Potser m'engrescaré i les arrodonaré. Ja ho veurem. No m'agrada fer vaticinis.

Quan es parla amb un home de lletres del país o de fora s'ha de rendir tribut a les qüestions tòpiques. Josep Maria Arnavat se sotmet, encara que una mica displicent, a l'interrogatori.

—Què li importa més el fons o la forma?

—Aquesta pregunta és massa corrent,

diguem-ho clar, passada de moda, i cadascú diu el que li convé. Personalment, només puc creure en l'obra ben feta i em penso que no és demanar res de l'altre món.

—Per quins autors es creu més influït?

—Això no és feina meva, ja hi ha qui rastreja i fa les deduccions del cas.

—I per quins sent una major admiració?

—Quant a admirar, em considero molt generós i aquesta actitud em permet d'admirar profundament Erasme de Rotterdam, en el seu "Elogi de l'Estultícia", Maquiavel, en el seu "Príncep" i també Baltasar Gracián, sobretot en "Oráculo Manual", dels quals cal considerar l'estil, la moral i la crítica de costums.

—I dels catalans?

—Els valors universals.

Fa uns anys "Serra d'Or" féu una enquesta entre els autors marginats per raó del seu lloc de residència. La redacció de la revista féu una selecció dels millors i més representatius "poetes de les comarques". Josep Maria Arnavat fou cridat a la cita.

—Què li sembla ara el món barceloní i els seus organismes editorials?

—Es cosa d'un sector industrial que no ha trobat la seva pròpia raó. Em penso que caldria no repetir-se tant, és a dir, establir un acord per tal que les editorials no publiquessin el mateix tipus de llibre en constant competència vist que el mercat del llibre català és més il·lusori que real i per tant no tan important com per assimilar aquesta allau de publicacions de preu. En canvi no ha pogut sortir el llibre de "poche" en temes d'interès constant i en traduccions honorables. El món barceloní és Barcelona, fins i tot quan en són fora.

—Com veu el moment actual de la cultura catalana?

—Com totes les literatures del món; en un constant trasbals i amb certa tendència a reconsiderar unes valors, oblidades o volgudament ignorades, en suma un cert "retorn a l'evidència", sense que això vulgui significar, de cap de les maneres, indiferència per l'obra dels escriptors actuals, que valen per a honorar tota una literatura de qualsevol país civilitzat.

—I el de Reus?

—De Reus que en parli un altre. Tots els noms són prou coneguts i no cal repetir-los més. De la família no se'n parla.

Aquests dies he rellegit de nou tota l'obra de Josep Maria Arnavat des de "Gamma" fins al recull de nadeses. Són vint-i-cinc anys de creació poètica i set volums, més els poemes esparços per papers solts. M'ha semblat que des de la seva primera obra d'un cert aire ribià fins ara hi ha una llarga evolució fruit de moltes lectures i sobretot de moltes, d'incomptables hores de treball, d'alquímia literària. Ara Arnavat té al seu servei un do envejable, el domini del ritme i de la paraula. Dels mots oblidats i dels novismes.

—Entre el "Desfent silencis" i els "Sis poemes..." hi ha una trencada d'estil. Un passar aproximadament del noucentisme a un cert simbolisme surrealista per mitjà d'un salt al buit. Es així realment?

—Bé, potser no és així. La meua obra no es trenca, simplement no es publica. No cal escatir el perquè, és obvi.

Hi ha llibres inèdits al calaix, la Revista del Centre ja en va donar notícia. Els títols són: "NO US DONO EL BRAÇ A TORCER" (1961), "LLIBRE DELS MALS AVERANYS" (1965), "DE PART DEL SENYOR METGE", llibre de sonets el qual, de tant en tant, retoco; "LLIBRE DE LES ESTELLES", aquest llibre és un poema d'una tirada, i el tinc present cada dia, encara que no hi treballi sempre, això vol dir que no està llest ni penso que hi estigui per molt de temps. Va per llarg i ja veurem.

Treballa també en una altra obra de la qual és prematur parlar, ja pots comprovar que no hi ha trencament.

No, no hi ha trencament. Arnavat m'ensenya els seus inèdits polidament recollits en carpetes al santa-santorium de la seva biblioteca. Amb els llibres al calaix el seu procés s'esdevé lògic i la seva fecunditat i la seva fidelitat poètica sorprenen.

—Com veu ara amb un llibre tot just acabat de sortir d'impremta l'obra anterior?

—Molt lluny de mai en el temps; massa a prop per a dester-me'n en allò que no em plau, i no puc dir res perquè el culpable sóc jo mateix.

Josep Maria Arnavat em cita un frag-

J. M.ª ARNAVAT

D'UN NADAL A L'ALTRE

Poemes

REUS
1972

ment d'un poema seu, que resumeix el perquè i el què de la seva obra:

"Nego i afirmo.

He madurat a l'arbre,
com una serva, i encara
cruix l'amargor als llavis" (1)

—Cap on va ara la seva obra?

—Treballa sempre que puc i no faig auguris.

Josep Maria Arnavat utilitza el vers lliure i el blanc, però sempre retorna al sonet, el mòdul mètric més rígid i cenyit.

—Per què la predilecció pel sonet?

—M'agrada el sonet perquè m'obliga, em lliga, i em trava. Aquestes dificultats formals disciplinen i com que sóc anà-

CONVERSA AMB J. M. ARNAVAT

Pere Anguera

quic de temperament i burgès de mena em plau l'exigència que jo mateix m'imposo.

Vull creure que si m'hagués estat possible cursar estudis acadèmics, hauria escollit Arquitectura. El sonet és això: arquitectura, que no sobri ni manqui res, ha de ser just, sempre naturalment, que sigui un sonet aconseguit.

Els sonets d'Arnavat són aconseguits. Joan Colominas, en una conferència donada al Centre fa dos o tres anys, deia que era un dels millors sonetistes catalans d'ara.

—Què vol dir amb la seva obra poètica?

—Aconseguir comprendre els altres i de rebot intentar saber una mica més com sóc jo mateix. Hi ha una cosa que puc fer o no fer: escriure. En això no em mana ningú. Per tant vull aquesta llibertat com la cosa més important d'aquest món.

—El tòpic romàntic vol que l'escriure sigui una necessitat vital per a l'escriptor.

La sent vostè aquesta necessitat d'agafar la ploma?

—Deixeu-vos d'històries. Si volgués no escriuria mai més. No sóc un professional.

Però seguirà escrivint, isi no al temps.

(1) Del llibre inèdit: "No us dono el braç a tòrcer".